

Visa natur - möjligheter och utmaningar

Kom på CNV:s seminarier i höst!

Seminarieria riktat sig till dig som arbetar med naturvägledning - det vill säga du som förmedlar kunskap om och väcker känsla för natur och kulturlandskap, inklusive forskning, myndighets- och föreningsarbete kring detta. Innehållet i seminarieria är i stort:

- tips och råd från erfarna inspiratörer inom naturvägledning
- resultat från CNV:s nationella överblick över naturvägledning i Sverige
- en historisk och internationell resa i naturvägledningens värld
- workshop om utveckling av naturvägledning lokalt och regionalt.

Tider och platser:

12 oktober, Tyresta nationalpark, söder om Stockholm, heldag

22-23 oktober, Naturum Blekinge, Ronneby, lunch till lunch

5 november, Bohusläns Museum, Uddevalla, heldag

17 november, Jamtli, Östersund, heldag

Detaljerat program för respektive seminarium finns på www.cnv.nu. Om du inte redan gjort det så ta även del av CNV:s rapport Naturvägledning i Sverige på samma webbplats.

Anmälan på www.cnv.nu senast 30 september (Tyresta, Ronneby) respektive 15 oktober (Uddevalla, Östersund).

Välkommen till CNV:s seminarier 2009!

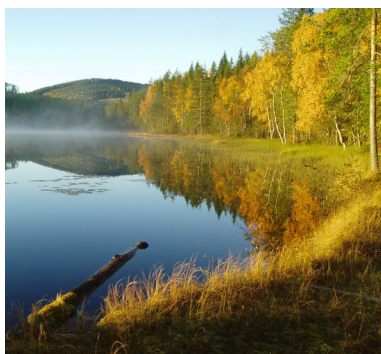

Foto: Per Sonnvik

Transmodern turism för hållbar utveckling

Hans Gelter från Luleå tekniska universitet berättar om sin forskning inom upplevelseproduktion och guidens betydelse för upplevelsen inom naturturism. Seminarium 14 oktober kl 13 på SLU i Uppsala. Se www.cnv.nu

Att fånga en grupp

Hur tar man som ensam guide hand om en busslast besökare och ger dem en exklusiv guidning som når fram till var och en? Att dela gruppen i flera mindre är inget nytt, men kräver fler guider på plats. Genom att istället utgå från en spännande basutställning med interaktiva inslag, en stig som både är på klassiskt manér och exklusivt interaktivt samt en personlig guidning i närområdet visar vi hur en guide kan berätta om samma sak på tre olika sätt. Med detta unika upplägg kan man på ett mer mångsidigt sätt välja språk, nivåanpassa informationen (barn, vuxna, redan pålästa och så vidare) och lägga till exempelvis en personlig hälsning. Besökaren kan "gå" i sin egen takt och fördjupa sig efter eget tycke.

Som entreprenör kan du nu enkelt skapa exklusiva upplevelser med god lönsamhet.

Nyfiken? Välkommen att lyssna till oss - Johan Sandzén (Naturinformation) och Anders Johansson (Friluftsn) på CNV:s seminarium i Ronneby 22-23 oktober.

FÖRESTÅNDAREN HAR ORDET

Värna, vårda och visa?

Nu är Kosterhavets nationalpark invigd! En unik undervattensvärld bevaras därmed för framtida generationer och förses med ett varumärke - nationalpark - som kommer att locka stora besökskaror i framtiden. Värde av att visa de unika naturvärden som området hyser tryckte nästan alla talare på vid invigningen.

Det planerade naturumet på Koster får dock inte bli för dyrt, hävdade miljönistern i en radiosändning ett par veckor tidigare och anknöt till debatten som förts sedan DN:s ledare om "Obilliga naturum". Tyvärr har frågan om naturums syfte och sammanhang kommit bort i diskussionen - värde av att hjälpa besökaren att fördjupa sin upplevelse av områdets natur- och kulturlandskap.

Att kommunikation är nödvändigt för att klara dagens stora miljöproblem var en av forskarnas viktigaste hälsningar till politikerna på högnivämötet i Strömstad. Naturumfrågan är en del av diskussionen om hur de minskade medlen för naturvård nu ska fördelas mellan naturvårdens tre ben - att värna, vårda och visa. Betydelsen av naturvägledning i stort bör inte förloras i diskussionen om prislappen på naturums arkitektur. Läs mer och delta i debatten på www.cnv.nu

Eva Sandberg

Ny marin nationalpark och debatt om naturum

Kosterhavet i Norra Bohuslän invigdes 090909 och blev då Sveriges 29:e men första marina nationalpark. Samtidigt anordnade Europarc (Federation of Nature and National Parks of Europe) sin årliga konferens i Strömstad för att fira 100 år av naturskydd. Läs mer om Europarc, Kosterhavets nationalpark och debatten om naturum på www.cnv.nu.

Varför är det viktigt med naturvägledning?

Ludmilla Wieslander i CNV:s styrgrupp ger sitt perspektiv på frågan.

Naturvägledning förhöjer naturupplevelsen. Jag tillhör dem som blir sprallig av lycka när en kunnig svampguide lär mig känna igen lukten av en sillkremla. Alla är inte intresserade av naturen - de kan lika gärna gå igång på en bra låt eller senaste IKEA-katalogen. Men naturvägledningen har en viktig uppgift som berör alla. När Rachel Carson i "Tyst vår" förklarade sambandet mellan användandet av DDT och frånvaron av vårfåglar var det ett exempel på naturvägledning när den är som viktigast. En naturvägledare som förklarar samband i naturen så att vi förändrar våra beslut i positiv riktning mot en hållbar utveckling nu och för kommande generationer, kan göra skillnad.

Ludmilla Wieslander, Naturumföreståndare Naturum Vindelfjällen Ammarnäs

Foto: Mia Lekberg

Hallå där Johanna Öhr på naturum Stendörren

I somras invigde ni en ny upplevelsestig vid naturum Stendörren i samarbete mellan Sörmlands museum och Länsstyrelsen i Södermanlands län. Hur har det gått? Så bra som vi kunde ha hoppats! Av besökarnas kommentarer att döma har stigen blivit mycket uppskattad både av vuxna och barn, vilket är jätteroligt!

Vad var roligast/svårast med projektet? Det har varit ett väldigt givande samarbete mellan två världar som, hoppas vi, har utmynnat i en spännande vandringsled som belyser samspelet mellan natur och kultur, människa och miljö i och vid Östersjön. Ofta behandlas natur och kultur som två separata enheter och det var till en början inte helt lätt att tänka utanför dessa ramar – men det är ju egentligen ganska självklart att man behöver visa på växelverkan mellan människan och naturen för att ge en helhetsbild.

Vad är det bästa med stigen? Att den lyfter fram viktiga frågor i en form som förhoppningsvis gör att fler kan ta till sig informationen. Skyltar kompletteras med inslag som stimulerar nyfikenheten – öppna luckan i trädet och se vem som bor där, lyssna på insekterna som gnager under barken, rid på en fästing och vada ut i vattnet och försök att hitta havsborstmasken! Genom mixen av fakta och lekfulla inslag bli leden en spännande, intresseväckande och lärorik vandring för stora och små. Läs mer på www.cnv.nu.

Rid på en fästing.
Foto: Naturum Stendörren

Kultur ~ Natur

I Norrköping möttes 15-17 juni forskare inom ACSICs nationellt centrum för tvärvetenskapliga kulturstudier för att diskutera på temat kultur ~ natur. I 24 sessioner deltog närapå 150 deltagare i ämnen som "Ålgparksälgar mellan natur och kultur: artister, lekkamrater eller skogens konung". Inspireras i konferensens programbok på www.cnv.nu

Citatet

Om vi inte kan översätta våra ord till ett språk som kan nå både gamla och unga sinnen och hjärtan kommer vi inte att kunna genomföra de omfattande sociala förändringar som behövs för att rätta till den nuvarande utvecklingen.

Gro Harlem Brundtland, i FN-rapporten "Our Common Future"

Nästa nummer av
Naturvägledaren
kommer i december 2009.

På gång på CNV

Tio tänker om naturvägledning. Snart kommer första numret i CNV:s skriftserie "Naturvägledning i fokus". Tio personer som på olika sätt arbetar med naturvägledning eller i dess gränsländ har intervjuats. Vad är egentligen den största poängen med naturvägledning? Några av dem som intervjuats är Mia Bucht, Marcus Eldh och Sverker Sörlin. Boken kan beställas via www.cnv.nu från 31 oktober.

Nu går det att besöka CNV på Facebook. Där kan du läsa om CNV, bli ett fan och diskutera aktuella frågor om naturvägledning. Se www.facebook.com. Där kan du också nå CNV:s Twitter: www.twitter.com/naturvagledning. I november publiceras vår uppdaterade hemsida fylld med tips och länkar till naturvägledare i Sverige och världen.

Kalendarium

Fågel, Fisk eller Mittemellan?

Vandringsutställning hela hösten

Riksställningar och Studiefrämjandet

Turnéplan se www.rikstutstallningar.se

Allemansrätten – utbildningsdag

6 oktober, Stockholm

www.naturvardsverket.se

Mångfaldskonferensen: Skyddad natur

7-8 oktober, Stockholm

www.cbm.slu.se/mk/mk09/index.htm

Landskap och drivkrafter

8-10 oktober, Alnarp

www.raa.se/cms/extern/aktuellt/.html

Barn och natur – natur och barns utveckling

13 oktober, Stockholm

www.framtidsstudier.se

Naturen – väg till integration och hälsa

15 oktober, Stockholm

www.lansstyrelsen.se/stockholm/seminarier

Friluftspedagogisk workshop 2009

22-23 oktober, Vimmerby

www.friluftsforskning.se

Kurs i tidsresans metod: Skogsbruk förr

2-3 november, Östersund

www.jamtli.com

Den goda vardagen - natur, kultur och livsmiljö

4-5 november, Køge, Danmark (nordisk konf)

www.raa.se/cms/extern/aktuellt.html

Grön entreprenör – natur, trädgård och hälsa

6 november, Alnarp

www.movium.slu.se

Friluftsforskning 2009

18-19 november, Östersund

www.friluftsforskning.se

E-posta gärna till cnv@slu.se om förslag på innehåll till kalendariet.